

ACC. N:R M. 12500:1-8.

Landskap: *Småland* Upptecknare: *Engelborg Johansson, Markaryd*
Härad: *Sunnerbo* Berättare: " " "
Socken: *Markaryd* Berättarens yrke: *husföreståndarinna*
Uppteckningsår: *1953* Född år *1898* i *Glömmeryd*

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Möbelmåleri. s. 1-8.

LUF 89.

Luf 89

1

Decorativt målade möbler i äldre tid.

Såväl i denna trakt, som på många andra
häll, finnes numera icke mycket kvar av de
gamla dekorativt målade möblerna, som man
kunde få se för 30 o 40 år sedan i nästan
varje stuga. Givetvis finnes de ännu kvar åtmin-
stone på flera ställen, men har då blivit in-
ställda på vinden eller i uthusen och nya moderna
möbler har så småningom anskaffats.

I de gamla hemmen var en förunderlig lekhet
i fråga om möblering, både vad form och färg
beträffade. Således stod där alltid en soffa
med helt ryggstöd, (en sådan finnes kvar
här ännu) längst ned vid förstugdörren, så
ett litet bord med diverse krukvärder, återigen
en soffa, men denna var i regel en aring
finare och borde hava varit tillverkad och målad
i något nyare tid. På gaveln stod den blå eller

brunnmålade byxor vari familjens linneföräd
frövarades. Mitt för gavelfästet var ett brunmålade
klaffbord och till höger om det samma, den blågrön
målade och på därigen vackert dekorerade mors-
klockan. På andra långväggen längst fram var
en utdragsring, även den brunmålade, med ljusa
skärmar här och där och skulle klockan fräställa
ädring av etc. Västra möbel var utvrigen ett
litet bord, som användes till matbord, i vardags-
lag och längst ned vid köksdörren stod skåpet
eller skänken, som det också kallades. I detta
skåp förvarades det finaste porcelinet, men det var
heller inte sällsynt, att det användes till mat och
mjölkskåp, åtminstone under den kallare ärs-
tiden.

Eftersom det ännu finnes flera sådana
skåp kvar i gården, kan man se att den
2 blågröna färgen borde ha varit den mest vanliga,

både på större och mindre skåp s.k. käng-
skåp. Det undtages att dessa kängskåp, var hus-
faderns privata egendom som han medförde till
det nya hemmet. I regel var de placerade i någon
mindre kammare, eller tillfugan och utgjorde för-
varingsrum för sådana grejer som passas manfokk
tobaksvaror och dylikt.

Älla skåpen äro dekorativt målade, med blommor
och kransar och guldvis ägarens namn. På de större
skåpen är både mannens och hustruens namn målade
med tydliga bokstäver i rött eller gul färg.

Vidare finnes det kängskåp, både större och mindre.

Ännu typp är skåp tycks vara mera efterfrågade,
så den kan man ännu få se här och där i gårdarna
fastän ammålade i nyare tid.

Vid tiden om bring skalskiftet, började klädskåpet
att bli modernt. Detta fäskan både krävill och
målet, men de helst i någon brunaktig färg.

Detta rymliga skåp, var mycket uppskattat eftersom det aldrig fanns någon garderob i de gamla hemmen.

Förde den nygifta mannen med sig ett hängskåp till det nya hemmet, så var det ännu säkrare att den unga hustrun hade en eller flera kistor, med sig dit. Dessa möbler, om vi få kalla dem så, kunde variera, både vad form och färg beträffade. Här finnes bara fyra olika typer. En grön en blå, dekorerat målade med blommor och nämn, en trävit och en ekfärgad. Denna sistnämnda som är avmålad och saknar årtal, borde vara mycket gammal vilket framgår av typen, som helt skiljer sig från de övriga. Samtliga kistor äro försedda med ett fack på gaveln, som kallas lådka. Denna lilla låda var avsedd till förvaring av smågrejar såsom smycken och tyllid.

4 I de flesta var femton a sexton i fack kan bland

annat ären en kista. Här samlades under tiden
länneförsamlingen till det nya hemmet. Vår föräldern
vällärdade, kunde kistan bli både tung och inne-
hållbar med tiden. Härifrån har uttrycket "pet du
om hon hade något på kistbotten" kommit, då
det diskuteras om den unga frun var rik eller
fattig.

Efter hand skaffade man snart flera kistor, ty
de ansågs vara oömliga. Då fick man
en kista för bröd och kakor, en annan mindre vacker,
för säd eller mjöl, en tredje för gångkläder, som
i såfall fick tjäna som gärd. Dessa
mindre utskrädda kistor placerades på vinden,
eller i spiskammaren (ett litet rum bredvid köket),
de vackert målade kistorna var man mer angelägen
att placera där de syntes.

5
Då det är tal om gamla möbler och andra
föremål får vi icke glömma åskan, att litet stann

ACC. N:R M. 12500:6.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

6

ungefär 50 cm lång och 25 cm bred till formen oval, även den blågrön med vita blommor och manns och årtal 1848. Men denna klenod, som kvar har och det har berättats att den användes till förvaringsrum för hussmoderns silkekläde och annan grannlåt.

Så har vi ju spinnrocken, flera sådana finns kvar i gårdsarna. De förkamma både målade och trävita. I färgas fallet med en blågrön färg och blommor i någon avvikande färg.

När det om färgas vem som utfört allt detta målar- arbete är det kanske inte lätt att svara direkt, eftersom många namn är utsatta, men fakta är, att en målare vid namn August Johansson Bohult Skonaryd född år 1853 utförde mycket målararbete i denna trakt. Sin första utbildning fick han i Lästär, där han lärde yrket i fråga. Han var emellanåt inte endast målare utan även snickare och en mycket anlitad sådan.

Alltså både tillverkade och målade han möbler och

så att de voro fix fridiga att arbeta i hans hem,
där han hade sin verkstad. Men dessa båda yrken
voro icke tillräckligt för denne arbetsamma man,
han var nämligen även lantbrukare och en mycket
välberedd sådan. Det berättas att han utförde sina
arbeten mycket omsorgsfullt, vilket gjorde honom känd
i vida kretsar. I likhet med sin far, som var sockenstrållare,
utförde han mycket arbete uti byarna. Många gånger hämtades
de med hästskufs, men icke sällan följades de till fots.
Färgerna, som han tillredde, syntes påstås i Tåholm dit
han gick ganska ofta. På torsdag 4 pr. morgonen startade
han från hemmet och var tillbaka framme vid kvällen
och hade då tillryggulagt flera mil.

Färgmestren tillredes uti en likdant som i öfre sid,
sy vi reda, att både kräcke serpentin och fernissa voro
med bland ingredienserna. Vid penslar, som han själv
gjorde (olika storlekar) lade han upp de vackraste mönster,
som sedan fullbordades på fri hand. Bland hans

ACC. N:R M. 12500:8.

många produkter i målning, märkes även en hel del tavlor av olika storlekar. Denna slags målning hade han väl mest som hobby men många tavlor av hans hand pryda hennes vägg i dag.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

8.